

A gyepgazdálkodás fellendítéséért

Bánszki Tamás

A gyepgazdálkodás akkor állítható reálisan az állattartás szolgálatában, ha az ágazat fejlesztésnek indul, fellendül a gyeptermesztés, illetve az elért kutatási eredményes és gyakorlatok a gazdaságokban alkalmazásra kerülnek, valamint ha létrejön a szakmai és piaci összhang, együttműködés és érdekazonosság az állattenyésztés és a gyepgazdálkodás között.

A múltban a szakosított nagyüzemi telepek rendszere és állattartása ugyanis kevésbé vette igénybe a gyepet, a legelőt, mint megbízható takarmányforrást, inkább a szántóföldi takarmányokra épített.

Az új tulajdonosi szemlélettől, a tenniakarástól és az érdekeltségtől várható az ágazat fellendülése.

A "hogyan tovább", mi a gyepgazdálkodás "jövője" az új gazdálkodási rendszerben sokrétű és szerteágazó témában három gondolatkört szeretnék röviden kifejteni.

1. A gyep szakmai ismeretanyagának és oktatásának helyzete

A gyepgazdálkodás (termesztés, hasznosítás) szakmai ismeretanyaga nem volt eléggé ismert, még azok előtt sem, akiknek hivatásszerűen ezzel kellett foglalkozni, vagy döntöttek, irányítottak e témában, más körökben, társadalmi szinten pedig elégtelen; továbbá elveszett az ágazat ügye a gazdaságokban a növénytermesztők és az állattenyésztők között.

A gyep szerepe, értéke, szükségyszerűsége nem eléggé világos ma sem, ami abból fakad, hogy nem önálló árutermelő ágazat, hanem az állattartás kiszolgálója, annak függőségében áll. Ez nem baj, de sajnos nem tisztázottak még napjainkban sem a jelen, sem a jövő hazai állattenyésztésének és állattartásának keretei, a létszámok, a termelési szintek és volumenek, a költségek, de különös tekintettel nem ismertek a piaci viszonyok, a hazai reális fogyasztás és a külföldi piacok igénye, minőségi előírásai.

Tanulmánytervben, távlati koncepciókban kidolgozásra vár a hazai állattenyésztés és állattartás terve, amely meghatározhatná a gyepgazdálkodással kapcsolatos

gyepágazat jövőbeni gazdálkodási terve: milyen állattenyésztési ágazatokhoz kapcsolódna, milyen régiókban és milyen volumenben; mely területeken kell és szabad fejleszteni (sajnos visszafejlesztésről nem beszélhetünk, mert stagnál az ágazat) vagy más irányban kell átalakítani, esetleg művelési ágat változtatni.

Ami ma a gyepgazdálkodás területén tapasztalható az elégtelen, alacsony színvonalú helyzet, amely fejlesztésre vár. A fejlesztést a szakmai ismeretek széleskörű terítésével, a gyepoktatás helyzetének felülvizsgálatával kell kezdeni, alap- közép- és felsőfokon egyaránt. Legtöbbet az alap- és középfokú képzésben kell tenni. Be kell indítani a legeltető gazdák, technikusok, üzemmérnökök, pásztorok stb. szakmai képzését. Gyakorlati bemutatókat és versenyeket kellene szervezni a tapasztalatok átadására. A legfontosabb lenne sűrűn lépni a Gazdakörökben, a Paraszt Főiskolákban, a mezőgazdasági szakmunkásképző és középiskolákban a gyep szakmai ismereteinek oktatásában.

Meg kell indítani a gyepgazdálkodási szaktanácsadás szervezett formáját és biztosítani kell ehhez a pénzügyi támogatást.

2. Az ágazat összefogásának, szervezettségének kérdése és gazdasági alapjai

Alulról (az új tulajdonosok, Legeltetési Bizottságok stb.) és felülről (FM, Önkormányzatok, Mezőgazdasági Kamarák stb.) meg kellene indítani az ágazat termelésének és összefogásának szervezését.

Mivel a gyep, illetve gyeptermék nem árucikk, nem piaci termék, így országos Terméktanács nem alakítható (a szénabörze más). Ezért a Mezőgazdasági Kamarák segítségével társadalmi alapon Társulási Szövetségeket, újkori "Zöldmező Mozgalom" lenne célszerű kialakítani. E szervezet megeremthetné az ágazat gazdasági alapjait és elláthatná a szakmai felügyeletet is. Mivel mindezekhez pénzre van szükség, a különböző FM alapok példájára "Gyepgazdálkodási Fejlesztési Alapot" kellene kialakítani, de legalkalmasabban "alapítványi" formában működhetne az ágazat gazdasági háttere.

Mivel a gyep nem közvetlen piaci termék, az alapítvány pénzügyi támogatói sponzorai lehetnének azok a vállalatok, üzemek és gazdaságok, amelyek közvetve a gyep termékeit használják fel a különféle élelmiszeripari cikkek előállítására során.

A fejlesztésben így résztvehetnének a Tej- és Húsipar, a Gyapjúipar, a Hűtőipar, a Mezőgazdasági Gépgyártás és a Műtrágyagyártás és Kereskedelem stb.

A gyep fejlesztésének költsége másik elképzelés szerint minimális szinten beépülhetne az állati termékek előállításának költségébe, illetve áraiba, de ebben az esetben a fejlesztésre hitelre vagy támogatásra lenne szükség. Valamilyen formában mindenképpen pénz szükséges az ágazat fejlesztéséhez. Elképzelhető az állattenyésztésen keresztül is ez, céltámogatás formájában, de a lényeg az, hogy eljusson a gyephez.

3. Kutatási eredmények megvalósítása a gyep fejlesztésében

Kettőt emelnék ki. Az egyik: a gyeppek pillangós arányának javítása, pillangós virágú növények felületésével. A cél, a légköri N felhasználása, ami 50-150 kg/ha N-t jelenthet, "ingyen" N formájában. Megvalósításával a jelenleginek 2-3 szorosára növelhető a gyep termése a legtöbb helyen, és megduplázzható beltartalmi tápértéke, fajlagos elemtartalma, így 3-4-szeres tápanyagtöbblet érhető el hektáronként.

A másik: az optimális NPK műtrágyázás megvalósítása a különböző talajokon elterülő különféle gyeptípusoknál. Szakszerű műtrágyaarányok alkalmazásával és azok időbeni helyes eloszlásával - ugyanabból a műtrágyamennyiségből, illetve azonos műtrágyaköltségből - kb. 35 %-kal növelhető lenne a gyeppek termése.

A gyepgazdálkodás jövőbeni fellendítésének kérdésével kapcsolatban az elmondott gondolatokkal, koncepciókkal kívántam véleményemet kifejteni.

Szerző: Dr. Bánszki Tamás
egyetemi docens, DATE